

خاطرات سفر

ارتباط هرملت با سایر ملل سودمند و مفید است و مسافرت بنقاط جهان کسب تجربه و طلب علم و دانش و اخلاق و معرفت میباشد امروز ایرانیان برخوردار از نعمت امنیت و ثبات و آسایش و بهبود اقتصادی و کسب و تجارت اند و اغلب به خارج سفر می کنند و بسیاری از آنها مشتریهای عمده، مغازه‌های لندن و پاریس هستند عده‌ای هم میان آنان یافت میشوند که فقط بخاطر خرید میروند بظاهر تمدن اروپا و آمریکا بیشتر توجه دارند بطوریکه همه ساله هزاران ایرانی باروپا میروند گوئی لندن تحت اشغال ایرانیها است و زبان فارسی همه جا بگوش میخورد تا بلوهای فارسی از قبیل رستوران تخت جمشید، آرایشگاه حمله و چلوکبابی پارس و غیره زیاد دیده میشود. تسهیلات هواپیمائی ملی ایران و تخفیف‌های عمده وسایل مجهز و طیارات مدرن و مطمئن مشوق این مسافرتها است برای من مطالعه روش زندگی و افکار و عادات مردم و دیدن موزه‌ها و ملاقات سیاستمداران و دانشمندان جالبتر از هر چیز است. رفتن بدانسگاه معروف آکسفورد و دیدار از عده‌ای از استادان سرشناس خیلی لذت بخش بود دوستان من چه در انگلیس و چه در آمریکا در این کار مرا خیلی راهنمائی نموده‌اند چنانچه یکی از سیاستمداران انگلیسی که مدت ۷ سال در ایران انجام وظیفه مینمود در پذیرائیها مرا با رجال علم و ادب آکسفورد آشنا ساخت.

هنگامیکه در لندن از نزدیک میدان ترا تا لکار عبور میکردم اتفاقاً " تصادفی در اتومبیل روی داد دراننده‌ای مجروح شد مجروح بمحض آنکه به کمک عابری از اتومبیل بیرون آورده شد و در پیاده رو آنرا دراز نمودند امدادگران که گوئی قبلاً " منتظر حادثه بودند بلافاصله سر رسیدند و مجروح را پانسمان کردند و سر و کله او را بانوار و باند بسته و مداوای اولیه لازم را بعمل آوردند و سپس با آمبولانس که همراه آنها بود برای معالجه بعدی از محل حادثه دور ساختند. این سرعت عمل در رسانیدن کمک فوری بیک مجروح برای من تعجب آور بود نظیر این واقعه را در نیویورک مشاهده نمودم در ترن زیر زمینی بودم خانمی احساس ناراحتی کرد و کف ترن نقش شد بانوان او را کمک کردند مأمورین ترن هم سر رسیدند ترن در حال حرکت در ایستگاه بعد که فاصله زیاد نداشت بوسیله بلند گو با اطلاع مسافرین رسانیدند

چون بیماری در ترن هست تا آمدن مأمورین امداد چند دقیقه باید منتظر بود دو سه دقیقه از توقف ما در ایستگاه بعدی نگذشته بود که مأمورین امداد با برانکار و پزشک و پرستار رسیدند و بانو که حامله بود وحالش بهم خورده بود بداخل برانکار برده و از ترن خارج کردند و قطار بحرکت خود ادامه داد این سرعت عجیب در رسانیدن کمک واقعا " باور نکردنی بود . نظم و ترتیب و احتیاط رانندگان در آمریکا شگفت آور است بر اثر این نظم و رعایت کامل قواعد رانندگی در نیویورک مشکل ترافیک وجود ندارد حتی در خیابانهای خلوت رانندگان بسیار محتاط بطوریکه در رانندگی و ترافیک هیچگونه مشکلی بوجود نیآورده است .

برای صرفه جوئی در مصرف بنزین در جاده‌ها سرعت اتومبیل را از ۸۵ کیلومتر بیشتر در آمریکا ممنوع ساخته‌اند چون از این سرعت بی‌الا مصرف بطور فوق‌العاده بالا میرود در جاده‌ها پلیس در کمین هستند و خودشان در گودال یا پشت درختان مخفی میشوند و رادار رابکار می‌اندازند و آنتن آنرا بالا میکشند بوسیله این آنتن سرعت اتومبیلها را در جاده‌ها اندازه میگیرند و متخلف را بلافاصله تعقیب و جریمه مینمایند ما از فرودگاه شهر میلواکی با اتومبیل بجانب شهر مادیسون مرکز ایالت ویسکانسین که یک شهر بزرگ و معتبر دانشگاهی هست رهسپار بودیم هنگامیکه سرعت اتومبیل از ۸۵ کیلومتر تجاوز کرد بلافاصله پلیس ما را تعقیب نمود و ورقهٔ خلاف بدست ما داد هفته بعد فرزندم را بخاطر این تخلف در دادگاهی محاکمه میکردند که مخصوص متخلفین رانندگی و دارندگان سگ بود چون صاحبان سگ مجبور برعایت مقرراتی هستند مثلا " سگ باید قلاده داشته باشد و اگر بکسی حمله نمود یا آزار رسانید در این دادگاه محاکمه میشود اگر ما در دادگاه بگزارش پلیس اعتراض داشتیم بدادگاه دیگر میرفتیم و در صورت محکومیت جریمه سنگین تر بود فرزندم بجرم خود اعتراف کرد دادگاه بعلت عدم سابقه جریمه سبکتر یعنی ۲۰ دلار گرفت .

روزی از شهر مادیسون بجانب شیکاگو میرفتیم مشاهده کردیم اتومبیلها با صف و ترتیب و پشت سر هم حرکت میکنند دریافتیم اتومبیل پلیس در جلو در حرکت میباشد اتومبیلهای اولی با رمز مخصوصیکه خودشان دارند بوسیله فرستنده‌هاییکه معمولا " در اتومبیل خود مخفیانه قرار داده‌اند به همدیگر وجود پلیس را در جلو اطلاع داده‌اند و آنهائیکه مثل ما فرستنده در اتومبیل نداشتند از حرکت منظم اتومبیلها پشت سر هم دریافته بودند که پلیس مراقب است و رفتار خود را با سایرین تنظیم کرده بودند این یک نیرنگی بود که ما در آمریکا دیدیم و خالی از تفریح نبود .

در آمریکا شکار فراوان است ما گله‌های بزرگ گوزن و قوچ و غیره بکرات دیدیم در اغلب جاده‌ها علاماتی هست که رانندگان را موظف میسازد در محل عبور حیوانات رعایت

احتیاط و سرعت را بنمایند در اغلب برکه‌ها و دریاچه‌ها و استخرها، اردک خانگی فراوان دیده میشود در لندن این اردک‌ها جزو اموال خصوصی ملکه انگلیس میباشند که در پارکها آزادانه نشو و نما و توالد و تناسل مینمایند مردم فقط بآنها دانه و غذا میدهند و کسی بآنها آسیب نمیرساند در آمریکا در فصل شکار مردم آنها را در جنگلها و داخل دریاچه‌ها میتوانند شکار کنند و شکار در مدت کوتاهی از سال آزاد میشود مطلب عجیب و غیر قابل تصور این است که بمحض آزادی فصل شکار اردکها داخل شهرها و پارکها و استخرهای شهری میشوند چون شکار در داخل شهر ممنوع است و اردکها پناهنده بشهر میگردند و بآنجا هجوم میآورند و مصون از تعرض میشوند ما در آپارتمانهای دانشگاه ویسکانسین که تعداد آنها متجاوز از هزار دستگاه بود در محوطه بزرگی تعداد زیادی از اردکهای پناهنده دیدیم این حس اردک و تشخیص فصل شکار و پناه بردن بنقاط امن تعجب آور بود .

در مسافرت سال گذشته با آمریکا بشهر زیبای سانفرانسیسکو که منتهی الیه غربی آمریکا و کنار اقیانوس کبیر است نزد اقوام خود رفته بودم هنگام مراجعت از سانفرانسیسکو بایالت ویسکانسین و دیدار فرزندانم پس از یک ساعت پرواز دریافتیم که کیف همسرم محتوی در حدود شصت هزار تومان، دلار، فرانک و پوند باضافه بلیط مراجعت از نیویورک بلندن و پاریس و تهران مفقود شده است هواپیما قبل از رسیدن بمقصد یک توقف یکساعته در وسط راه داشت هنگام توقف با تلفن بخانه خودمان موضوع را اطلاع دادیم و رهسپار ویسکانسین شدیم هنگامیکه طیاره بزمین می نشست بوسیله بلندگو اطلاع دادند که پول شما در مغازه‌ای هنگام خرید جامانده بود پیدا شده باین شرکت هواپیمائی داده‌اند فردا در فلان ساعت معین بیائید و امانتی خود را دریافت نمائید این خیر ما را خیلی خوشحال کرد روز بعد مافروگاه آمدیم بدون نشان دادن عکس و گذرنامه و رونوشت شناسنامه بمحض اظهار پول خود را گرفتیم .

من در حدود ۱۲ سال است ماهیانه چکی بعهدہ یکی از باجه‌های یک بانک دریافت میکنم چک بنام من و طبق معمول آورنده را قلم میزنند برای وصول این وجه که خیلی زیاد نیست مکافات دارم علاوه بر شناسنامه عکس دار و یک قطعه عکس و اصل گذرنامه و برگ شناسائی از اداره برای محکم کاری یکی از مدیران مؤسسه‌ایکه باجه این بانک در آن مؤسسه مستقر است و حساب جاری دارد امضاء مرا گواهی میکند تا مأمور باجه این وجه را میپردازد اینرا میگویند محکم کاری .

عادت نه پیاده روی زیاد دارم بنابراین بیشتر توی مردم هستم مشاهدات زیاد دارم یکی از مشاهدات من مزاحمتهایی است که جوانان و رهگذران با وجود مواظبت و مراقبت پلیس برای دوشیزگان و بانوان ایجاد میکنند یک بانو که از خانه خارج میشود با

دوشیزه‌ایکه بمدرسه می‌رود در روز جانش از حمله ارادل و اوباش بلب میرسد و اولیای این بانوان همیشه نگران این مزاحمتها هستند مردمیکه خودرا حالا خیلی متمدن میدانند و این همه مسافرت به خارج میکنند خوبست از خارجیها این اخلاق پسندیده که عدم ایجاد مزاحمت برای زنان عابراست فرایگیرند و بدانند در شهرهائی مثل لندن یا پاریس یا نیویورک این مزاحمتها و متلک گوئیها مطلقاً " وجود ندارد .

دانشگاه ویسکانسین واقع در شهر مادیسون یکی از ده دانشگاه معتبر و بزرگ آمریکا است در بسیاری از کارخانجات و مؤسسات کشتیرانی سرمایه‌گذاری کرده و جنگلها و مراتع و زمینهای زراعی جزء مایملک این دانشگاه است علاوه بر قسمت شبانه روزی دارای هزار دستگاه بلکه متجاوز آپارتمانهای یکالی ۳ اتاقه است که بمحصلین عایله دار در دوره‌های فوق لیسانس و دکتری و تخصصی به قیمت نازل اجاره میدهند در این آپارتمانها برق و آب گرم و سرد مجانی است این دانشگاه یک ابتکار جالبی کرده بود و آن این بود در حدود ۳۰الی ۴۰هکتار از اراضی متعلق به خود را صاف و هموار کرده و بقطعات کوچک به دانشجویان با آب و کود واگذار کرده بود دانشجویان در فصل بهار و تابستان هر یک در قطعه زمین خود مشغول زراعت صیفی و سبزیجات و حبوب بودند لوله آب هم تا خود زمین کشیده شده چندین صد نفر از دانشجویان عصرها برای وجین و آبیاری در زمین خود مشغول کار میشدند در این زمینها که وسعت هر کدام در حدود هشتاد الی صد متر مربع بود کاهو و کلم و خیار و گوجه فرنگی و سیب زمینی و تربچه و غیره کاشته شده بود که برای مصرف آنها واحتمالاً " دوستان و اقوام آنها کفایت میکرد .

محصلین ایرانی بخصوص اهالی اصفهان و یزد از این زمینها بهتر استفاده میکردند و خربزه گرگاب و طالبی و رامین و خیار دولاب هم کاشته بودند هندوانه محصول خوبی دانه بود این ابتکار دانشگاه یک نوع وسیله آشنائی دانشجویان به زراعت گردید مزرعه عصرها تماشا داشت مانند دولاب سابق زنان و مردان در آنجا کار میکردند زیرا غیر از دانشجویان متأهل عده‌ای دانشجوی هم از بانوان بودند در قسمت‌های تخصصی و دکتری عده زیادی از مردان متأهل که در آپارتمان دیده میشدند که هر یک قطعه زمین کوچکی برای زراعت داشتند کلنی ایران در آمریکا فوق العاده قابل اهمیت از هر دسته و جماعت در آن دیده میشوند که مهمترین آنها دانشجویان و استادان و دانشمندان هستند که تعداد آنها به چندین هزار میرسد محصلین ایرانی اغلب فارغ التحصیل دبیرستان‌های خودمان میباشدند جز عده قلیلی همه دوره‌های عالی را با موفقیت طی کرده و صاحب عناوین بزرگ علمی و عده کارشناس عالیمقام و استادان با تجربه میان اینها یافت شده‌اند چنانچه بهترین استاد فیزیک در دانشگاه برکلی ایالت کالیفرنیا آقای پروفیسور نقدی و بهترین استاد ریاضی پروفیسور ابوالقاسم

غفاری و بهترین جراحان نیویورک دکتر علی قاضی و غیره هستند که مایه مباحثات کشور ما میباشند صدهاز این دانشمندان در آمریکا وجود دارند برای نمونه نام خانم دکتر طلیمه البرز دختر آقای حسینعلی البرز نیکوکار معروف صاحب بنیاد فرهنگی البرز را نام میبرم که ثروت خود را در راه فرهنگ و آموزش عالی ایران وقف کرده . خاطر نشان میسازم این بانو مدت سه سال در دانشگاه توکیو ژاپن استاد بوده و درآمد خود را بمردم بی بضاعت ایران میداد اکنون در دانشگاه ایندیاناپولیس آمریکا استاد در رشته پزشکی است و در اغلب کنفرانسهای علمی جهان از او دعوت و استقبال میشود . در سال گذشته برای اولین بار بنام یک بانو و یک استاد خارجی استاد ممتاز سال شناخته شد .

ضمناً " باطلاع میرسانم که این بانو برای ایجاد یک سالن سربوشیده مبلغ قابل ملاحظه‌ای به بیمارستان پانصد تخت خوابی تقدیم نموده و ساختمان در شرف اتمام است .

علاوه بر تعداد کثیری دانشجوی ایرانی که در خارج کشور بسر میبرند در این اواخر عده‌ای کسبه و بازرگانان و کسانی که منافع بیشماری در کسب و غیره برده‌اند رهسپار خارج شده و بقصد زیستن در خارج کشور را ترک گفته‌اند ماست فروش محله ما هم در آمریکا خانه خریده و زن و بچه خود را با آنجا فرستاده تصور فرمائید قهوه مخلوط با نخودچی را با هزاران ناز و کرشمه کیلوئی نود تومان یعنی تنی ۹۰ هزار تومان میفروشد جلوی دکانش هم مردم صف کشیده‌اند این آقا با این کاسی پر رونق در ظرف یکسال میلیونر میشود کسیکه دو هزار متر زمین و لنجک که سابق ده هزار تومان خریده و امروز شش میلیون تومان عایدش میشود اولین چیزیکه در مخیله چنین آدمی که پول مفت و بی رنج گیرش آمده خطور میکند رفتن بارویا و آمریکا و خرید خانه در آنجاست من از این قبیل اشخاص زیاد دیده‌ام که دستی دستی اقدام به تبعید خود نموده و بدیار دیگر شتافته‌اند این عده خصوصاً " باید آنهائیکه زبان نمیدانند و از آداب و رسوم خارجیه اطلاعی ندارند و به تمدن آنها انس ندارند دچار زحمت میشوند شاید در چند ماه اول خیلی بد نباشد ولی رفته رفته دوری از وطن مألوف برای آنها سخت و ناگوار میشود و از زندگی یکنواخت بدون فعالیت و محروم از دیدار دوستان و اقوام بستوه می‌آیند و از خوردن ساندویچ و همبرگر سیر میشوند برای یک چلوکباب یا آش رشته و آبگوشت حسرت میکشند روزهای اول قدری خرید میکنند چند کاباره میروند و چند خیابان را بالا و پائین طی میکنند بدون آشنا و کس و کار سرانجام خسته و مانده و اندوهناک و یاد وطن و خوبیهای وطن و دوستان و اقوام مهربان میافتند ولی چه کنند خود کرده را تدبیر نیست کاری کرده و خبطی انجام شده روزیکه میرفتند میگفتند :

سعدیا حب وطن گرچه حدیثی است صحیح نتوان مرد بسختی که من اینجا زادم (حالاً میگویند نه در غربت دلم شاد و نه روئی در وطن دارم) این اشخاص تا ساعت ۱۰ میخوابند سپس بلند میشوند تلویزیون و رادیو گوش میکنند و تماشا مینمایند ظهر در صدد تهیه ناهار، بعد از ظهر تا غروب میخوابند سپس گشتی در یک خیابان و یا پارک میزنند و شام میخورند و میخوابند گاهی هم در خیابان مثلا شانزه لیزه پاریس بالا و پائین میروند شاید یک ایرانی پیدا کنند و قدری صحبت کنند البته این زندگی خسته کننده و یکنواخت است من فکر میکنم ما در هیچ جای دنیا آسایش وطن خود را نیابیم اینطور بخارج رفتن و خود را تبعید کردن و این نوع زندگی زنده زنده بگور رفتن است عده این تبعیدیها خود بخودی در خارج زیادند که باطنا همه از کرده خود پشیمانند . کسانی که اولاد خود را برای کسب تحصیل میفرستند نکاتی را باید رعایت کنند شرط لازم و اول آنکه این دانشجو فارغ التحصیل دبیرستان باشد، شرط دوم این دانشجو اگر بی استعداد و یا کم استعداد باشد فایده از رفتن بخارج نمیبرد کسانی که گواهی نامه دبیرستان نداشته باشند سالها باید در انگلیس بمانند آخرالمرتوفیق آنها حتی نیست من دو همسال و همکلاس را میشناسم یکی از کلاس نهم بانگلیس رفت حالا شش سال است آنجا است هنوز گواهی دبیرستان نگرفته و دیگری تهران ماند تا دیپلم گرفت حالا سال سوم دانشگاه معروف و عظیم برکلی کالیفرنیا است و رشته معماری میخواند و یکسال دیگر فارغ التحصیل میشود در صورتیکه آن نفر اول سه سال دیگر هم نمیتواند دیپلم دبیرستان را در انگلیس بگیرد اینجور محصل در انگلیس فراوان هستند که والدین آنها بدون مطالعه برای قمبر در کردن اطفال کم استعداد خود را بخارج فرستاده اند و همه پشت درهای دانشگاهها مانده اند تعدادی از این قبیل جوانان هستند وقتی دیدند کاری از آنها ساخته نیست بمدارسی از قبیل منشی گری و آرایشگری و عکاسی هجوم میبرند البته اینرا هم بدانید از نظر حقوقی کار و بار یک منشی یا یک آرایشگر از یک دکتر بهتر است در خاتمه اینکه زنده بگورهای ایرانی در خارج خیلی زیادند امیدوارم طبق یک قوانینی از هجوم کسانی که در مملکت پول مفت گیر آورده اند بخارج جلوگیری شود چون عده صاحبان کارخانجات و صنایع هم هستند که حالا همه سرمایه خود را بخارج انتقال داده و خودشان هم در خارج اند و کارخانه پول در میآورد و برای آنها ارسال میدارد و هستی و کارخانه آنها هم در گرو بانکها است و اگر روزی بنا شود دست از کار بکشند فقط یک مشت ماشین آلات فرسوده و چند قطعه زمین در مقابل وصول مطالبات دستگیر بانکها خواهد شد .